

Sygn. akt V U 687/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2023 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania M. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia (...) r. sygn.: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że wnioskodawca M. T. nie jest zobowiązany do zwrotu świadczenia za okres od (...) r. do (...) w kwocie 2.605,38 (dwa tysiące sześćset pięć 38/100) złotych.

Sygn. akt V U 687/22

UZASADNIENIE

Decyzją z (...) roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych w T. zobowiązał M. T. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu emerytury i dodatku pielęgnacyjnego przysługującego jego matce E. T. za okres od (...) roku do (...) roku w kwocie 2605,38 złotych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca zobowiązany jest do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, ponieważ w/w świadczenia nie przysługiwały jego żonie za (...) roku wobec jej śmierci (...) roku .

W odwołaniu M. T. wniósł o zmianę decyzji i nieobciążanie go zwrotem świadczenia w kwocie 2605,38 złotych. Wskazał, że ZUS przelał pieniądze na konto bankowe E. T. (...) roku, mimo że został poinformowany o jej śmierci w dniu (...) roku. A zatem to ZUS ponosi za to odpowiedzialność za wypłatę nienależnego świadczenia, w związku z czym brak podstaw do żądania zwrotu tego świadczenia na podstawie art. 138 ustawy emerytalnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. T., urodzona (...), była uprawniona do emerytury oraz dodatku pielęgnacyjnego. Organ rentowy ustalił termin płatności w/w świadczenia na 10 dzień każdego miesiąca.

(dowód: decyzja emerytalna - k.10 akt emerytalnych, decyzja ZUS z dnia (...) roku- k.36 akt emerytalnych)

W dniu (...) roku E. T. zgłosiła do organu rentowego zlecenie przekazania świadczenia emerytalnego na konto bankowe w Banku (...)(...) Oddział w O..

(dowód: zlecenie przekazania świadczenia k.34 akt emerytalnych)

E. T. zmarła w dniu (...) roku., o czym ZUS został zawiadomiony - przez złożenie aktu zgonu- w dniu (...) roku

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu k.41 akt emerytalnych)

W dniu (...) roku ZUS przygotował płatność emerytury wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym E. T. za (...) roku w kwocie 2605,38 złotych na jej rachunek bankowy w (...).

(okoliczność bezsporna)

W dniu 5 lipca 2022 roku ZUS zwrócił się do (...)(...)o zwrot w/w świadczenia.

(dowód: pismo – k. 42 akt emerytalnych)

Świadczenie emerytalne wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym dla E. T. wpłynęło na konto (...) w dniu (...) roku (okoliczność bezsporna)

Pismem z (...) roku (...) odmówił z uwagi na to, że E. T. była współposiadaczem rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, na który wpłynęło świadczenie. Drugim posiadaczem rachunku był M. T..

(dowód: pismo z (...) roku – k. 43 akt)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017r., poz.1383), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W ust. 2 w/w przepisu wskazano, iż za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Stosownie do treści ust. 3 powołanego wyżej przepisu, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Na gruncie art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS konieczne jest rozróżnienie świadczenia nienależnie pobranego od świadczenia nienależnego. Świadczenie nienależnie pobrane jest szczególnym przypadkiem świadczenia nienależnego. Zatem każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie każde świadczenie nienależne jest świadczeniem nienależnie pobranym. Kwalifikacja świadczenia nienależnego jako

świadczenia także nienależnie pobranego zależy od zaistnienia przesłanek z art. 138 ust. 2 pkt 1-2. Zwrotu świadczeń nienależnych, nie będących świadczeniami nienależnie pobranymi, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może dochodzić na zasadach ogólnych (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1984 r., III UZP 20/84).

W przedmiotowej sprawie podstawą żądania przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu emerytury i dodatku pielęgnacyjnego przysługującego E. T. za okres od (...) roku do (...) roku w kwocie 2605,38 złotych był przepis art. 138 ust.3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do jego treści organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jeżeli zostało ono wypłacone **z przyczyn niezależnych od organu rentowego** innej osobie niż wskazana w decyzji.

Organ rentowy podniósł, że wnioskodawca zobowiązany jest do zwrotu wypłaconego przez organ rentowy E. T. świadczenia, ponieważ nie był wskazany w decyzji organu rentowego jako osoba uprawniona do pobierania świadczenia, a był współposiadaczem rachunku bankowego, na który wpłynęło świadczenie. Ta argumentacja jest niewystarczająca.

Wprawdzie emerytura z dodatkiem pielęgnacyjnym w wysokości 2605,38 zł za miesiąc (...) roku została wypłacona wnioskodawcy, który nie był osobą uprawnioną do pobierania tego świadczenia. Tą osobą bowiem była E. T.. Z uwagi na jej zgon (...) roku, świadczenie za miesiąc (...) roku było niewątpliwie świadczeniem nienależnym i zostało przez ZUS wypłacone osobie nieuprawnionej tj. wnioskodawcy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika jednak, że przed datą płatności świadczenia tj. przed 10 lipca 2022 roku, ZUS dysponował już informacją o śmierci E. T.. Świadczenie nienależne E. T. jako wypłacone przez ZUS po powzięciu wiadomości o jej śmierci, co nastąpiło (...) roku nie można uznać za wypłacone **z przyczyn niezależnych od organu rentowego** innej osobie niż wskazana w decyzji jak tego wymaga art. 138 ust 3 ustawy emerytalnej.

Skoro organ rentowy wypłacił świadczenie E. T. na wskazany przez nią rachunek bankowy po powzięciu wiadomości o jej śmierci, to wnioskodawca nie może za to ponosić odpowiedzialności. Już bowiem w dniu (...) roku poinformował o tym ZUS i udokumentował to aktem zgonu.

Pomimo zatem, że wskazana w zaskarżonej decyzji kwota emerytury z dodatkiem pielęgnacyjnym za (...) r. została wypłacona osobie niewskazanej w decyzji organu rentowego, jednakże w okolicznościach sprawy nie można przyjąć, iż wypłata nastąpiła wskutek okoliczności niezależnych od organu rentowego, w rozumieniu art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej. To Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponosi odpowiedzialność za dokonanie wypłaty spornego świadczenia za (...) r., gdyż już w dacie przed wymagalnością tego świadczenia, bo w dniu (...), wiedział o zgonie E. T..

Takiej oceny nie może zmienić podnoszona przez ZUS okoliczność, że ZUS z uwagi na złożoność operacji finansowych zmuszony był odpowiednio wcześniej uruchomić procedurę przekazania świadczenia na rachunek świadczeniobiorcy, aby najpóźniej w dacie płatności kwota emerytury znajdowała się na koncie świadczeniobiorcy. Sąd podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Katowicach wyrażony w wyroku z 22 października 2015 r., III AUa 2111/14, że procedury finansowo - księgowo oraz proces techniczny wypłaty świadczenia nie mogą stanowić usprawiedliwienia niemożności wcześniejszej reakcji i anulowania dyspozycji wypłaty świadczenia. To na organie rentowym spoczywa obowiązek takiej organizacji pracy, aby nie dochodziło do wypłaty świadczeń, do których prawo ubezpieczonym już nie przysługuje - wygasło (por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 26 września 2012 r., III AUa 82/12). Takie stanowisko w orzecznictwie sądów powszechnych jest aprobowane.

W sprawie nie zachodzi także przypadek z art. 138 ustęp 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji.